

Motion till riksdagen 2019/20:3069

av **Johan Forssell m.fl. (M)**

En effektiv polis

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka Polismyndigheten med 10 000 fler polisanställda till 2024 och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Polismyndigheten tydligare direktiv om att den ökning av antalet poliser som sker under nästa mandatperiod i första hand ska placeras på lokalpolisområdesnivå och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjliggöra höjda polislöner och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den som går polisutbildningen ska få sina studielån från utbildningstiden avskrivna och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om statliga ordningsvakter och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återrekrytera poliser och att anställa administrativt stöd till polisen och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om polisutbildningen och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att polisutbildningen bör ske på fler orter samtidigt som möjligheterna till distansutbildning byggs ut och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra riktade informationsinsatser till särskilda grupper och att Rekryteringsmyndigheten bör ges ett tydligt uppdrag att arbeta aktivt och uppsökande över hela landet och inte minst i olika utanförskapsområden i syfte att locka fler kvalificerade personer att söka till polisutbildningen och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att upprätthålla respekten för polis och rättsväsen med ett starkt straffrättsligt skydd och tillkännager detta för regeringen.

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att polisens verksamhet bör renodlas och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en mer effektiv polis med tydligare mål och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över ett system med deltidspolis och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa att polisen har acceptabla svarstider när allmänheten söker kontakt, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över polisens samlade trafikövervakande arbete i syfte att tillgodose en god och säker trafikmiljö och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skärpta straff för vållande till annans död och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillse att polisen har fullgod kompetens att upprätthålla det trafikövervakande arbetet i fråga om tung trafik och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ordningsvakter och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Det råder polisbrist i Sverige. Antalet poliser har blivit färre under den nuvarande regeringen. Polisen upplevs som frånvarande i stora delar av landet. Upptäcktsrisken för den som begår brott är för låg. Fler brott behöver klaras upp. Det är uppenbart att utmaningarna för svensk polis är stora. Situationen inom Polismyndigheten är ansträngd. Många poliser väljer att lämna yrket i förtid. Samtidigt fylls inte utbildningsplatserna på polisutbildningen. För att nå målet om 10 000 fler polisanställda till 2024 behöver polisycket bli mer attraktivt. Svensk polis är inte dimensionerad för att hantera ett fyrtiotal gängmord och över 300 skjutningar per år och samtidigt klara av alla sina andra uppgifter. Hårt arbetande poliser ska däremot inte lastas för den nuvarande situationen. Ytterst vilar ansvaret på regering och riksdag att ge polisen, och hela rättsväsendet, de resurser och uppdrag som krävs för att hantera brottslighetens effekter. På kort sikt vill vi återrekrytera pensionerade poliser, rekrytera administrativt stöd till utredningsverksamheten för att avlasta polisen samt använda ordningsvakter för trygghetskapande arbete på gator och torg vilket framgår av vår utgiftsområdesmotion.

Polisbristen märks inte minst i glest befolkade delar av landet. Polisen behöver bli mer effektiv och koncentrerad kring kärnuppgifterna att ingripa mot, utreda och klara upp brott. Det behövs fler poliser och Polismyndigheten behöver tillskjutas betydande resurser. Samtidigt behöver även övriga rättsväsendet tillföras resurser för att växa i takt med polisen.

Fler polisanställda

Det behövs fler poliser för att öka upptäcktsrisken och vända brottsutvecklingen. Antalet poliser måste bli fler. Svensk polis har idag svårt att klara sitt uppdrag. Trots att

det behövs fler poliser har vi idag färre poliser än när regeringen tillträdde. Vid utgången av 2014 fanns 20 051 poliser medan antalet poliser vid utgången av 2018 hade sjunkit till 20 041 poliser. Det beror bland annat på att alltför många poliser idag lämnar yrket. Sedan 2014 har antalet poliser som slutat av andra orsaker än pension fördubblats. Samtidigt står hundratals platser på polisutbildningen tomma. Polisen ska komma när man ringer och utreda de brott som anmäls. Polisen ska finnas när människor behöver den. Därför vill Moderaterna stärka Polismyndigheten med 10 000 fler polisanställda till år 2024. Fler poliser behövs såväl i de större städerna som i glest befolkade delar av landet. Moderaternas långsiktiga målsättning är att antalet poliser per capita i Sverige ska ligga i nivå med genomsnittet i EU.

Polismyndigheten behöver få betydande resurser under denna mandatperiod. Moderaternas satsningar på svensk polis gör det möjligt både att öka antalet poliser för att nå målet om 10 000 fler polisanställda till 2024 och att öka attraktiviteten i polisyrket.

Resurser till den lokala nivån

Idag finns cirka 50 procent av regionernas resurser på lokalpolisområdesnivå. För att åstadkomma en mer lokalt förankrad polis med ökad närvaro och synlighet i hela landet anser Moderaterna att den ökning av antalet poliser som sker under denna mandatperiod i första hand ska placeras på lokalpolisområdesnivå. Det kommer innebära fler synliga och närvarande poliser både i utanförskapsområdena runt våra städer och på landsbygden.

Högre löner för svensk polis

För att göra polisyrket mer attraktivt behöver polisernas löner bli högre. Många poliser vittnar om lönen som det enskilt största skälet till de många polisavgångarna. Trenden att erfarna poliser slutar i förtid måste brytas. För att dessutom möjliggöra en kraftig ökning av antalet poliser krävs betydande insatser. Moderaterna vill därför tillföra resurser som skulle möjliggöra en höjning av polisernas löner med i snitt 3 000 kronor i månaden. I den budget som röstades igenom för 2019 tog vi första steget mot denna höjning genom att öronmärka 360 miljoner kronor för höjda polislöner. Enligt Polismyndigheten motsvarar de 360 miljoner kronorna (inklusive sociala avgifter) cirka 3 procentenheter, det vill säga drygt hälften, av 2019 års löneökningstrymme om totalt 5,7 procent. Detta visar tydligt vilken inverkan den riktade lönesatsningen har för Sveriges poliser, och kommer fortsatt vara en central del i arbetet mot att stärka attraktiviteten i polisyrket.

Betald polisutbildning

Ett mycket stort antal poliser kommer att behöva utbildas under kommande år, men att enbart utöka antalet utbildningsplatser räcker inte. Moderaterna vill mot denna bakgrund att den som går polisutbildningen ska få sina studielån från utbildningstiden avskrivna. Därigenom blir utbildningen betalad av staten. Satsningen innebär att det blir mer lönsamt att utbilda sig till och arbeta som polis.

Under de första fem åren som polis skrivs en femtedel av studielånet av varje år. Efter fem år är hela lånet avskrivet. Väljer man att sluta under de fem åren behöver man inte betala tillbaka de redan avskrivna delarna av lånet. Den här utformningen ger incitament både att utbilda sig till och att arbeta som polis.

Statliga ordningsvakter

Redan idag avlastas polisen av ordningsvakter som hjälper till att upprätthålla säkerhet och allmän ordning på utvalda platser. Moderaterna är fast övertygade om att det i huvudsak är poliser som ska ha till uppgift att upprätthålla ordningen i samhället samt förebygga och utreda brott. Men fram till dess polisen nått sin fulla kapacitet bör istället ordningsvakter användas för att bidra mer än idag till polisens arbete.

Moderaterna vill därför göra det möjligt för Polismyndigheten att anställa eller anlita ordningsvakter för att omedelbart och fram till dess polisen är fullt återuppbyggd börja använda sig av ordningsvakter för vissa uppgifter som poliser i nuläget utför.

Återrekrytering av poliser och administrativt stöd

Moderaterna vill möjliggöra att Polismyndigheten ska kunna återanställa pensionerade poliser och poliser som lämnat yrket. Detta ska ske genom konkurrenskraftiga löner och villkor anpassade för den enskilde polisen. De poliser som på detta sätt återanställs kommer att kunna bidra med sin erfarenhet och samtidigt avlasta sina kollegor redan från första dagen.

Moderaterna vill också möjliggöra för polisen att rekrytera administrativt stöd till utredningsverksamheten för att bistå poliser med enklare men tidskrävande sysslor, såsom förhørsutskrifter. Detta skulle innebära att polisiära resurser som annars hade gått åt till dessa sysslor kan frigöras.

Reformerad polisutbildning och fler vägar till polisyrket

Polismyndigheten är en grundläggande samhällsfunktion som måste fungera långsiktigt. Polisyrket är lika varierande som uppdraget. Polisutbildningen behöver därför anpassas för att bättre svara mot de behov som finns. Polisutbildningen ska vara utformad för att på ett ändamålsenligt sätt utbilda poliser till att kunna utföra ett gott polisarbete. Dagens utbildning är i stora delar bra, men utbildningen kan ytterligare förbättras, dels genom bättre möjligheter att utbilda sig på distans, dels genom mer befogenheter direkt i utbildningen. Det har bland annat framförts att nyutbildade poliser kräver omfattande vidareutbildning för att klara det vardagliga polisarbetet. Dessa uppgifter bör i större omfattning kunna hanteras under utbildningstiden. Dessa frågor om polisutbildningens utformning skulle kunna övervägas inom ramen för en parlamentarisk utredning.

Polisen behöver anställda med arbetslivserfarenhet från andra områden, t.ex. it-specialister, psykologer, beteendevetare och ekonomer. Polisens efterfrågan på särskild erfarenhet och kompetens kommer sannolikt öka i takt med att uppgifterna blir allt mer komplexa. Även personer som rekryteras utifrån bör på sikt kunna bli poliser, med de befogenheter som tillkommer en polis. Det bör därför skapas tydligare möjligheter att få en anpassad polisutbildning för de personer som har börjat arbeta hos polisen och som har särskild kompetens och/eller arbetslivserfarenhet från andra områden. Enligt vår

mening är det därför önskvärt att även de personer som rekryteras utifrån på sikt ska bli poliser och ha alla de befogenheter som tillkommer en polis.

Utbildning på fler orter och riktad information

Moderaterna vill att polisutbildningen ska finnas i ännu flera delar av landet i förhållande till vad regeringen har aviserat genom att uppdragsutbildning ges vid fler högskolor än idag samtidigt som möjligheterna till distansutbildning byggs ut. Vi vill göra en riktad informationsinsats bland annat i de utsatta områdena för att få fler sökande till polisutbildningen. Rekryteringen bör dessutom ske mer aktivt över hela landet och med ett tydligt uppsökande syfte för att förmå fler att söka polisutbildningen.

Polisutbildning bedrivs sedan januari 2019 på fem platser i Sverige som uppdragsutbildning vid högskolorna i Södertörn, Umeå, Växjö, Borås och Malmö. Det finns vidare en möjlighet att läsa till polis på distans. Det är positivt att nya utbildningsplatser nyligen öppnat upp, men givet det stora behovet av fler poliser finns skäl att överväga öppnandet av utbildningar på ytterligare fler orter, samtidigt som möjligheterna till distansutbildning byggs ut.

Att ha möjlighet att utbilda sig till polis i flera delar av landet kommer leda till att fler personer söker utbildningen. Dessutom finns regionalpolitiska skäl att lägga fram ett sådant förslag. Den typ av uppdragsutbildning som polisutbildningen numera utgör är relativt enkel att bedriva på fler orter. Givet det stora behovet av fler poliser vill vi se över om utbildningen skulle kunna ske på fler orter samtidigt som möjligheterna till distansutbildning byggs ut.

Respekten för polis och rättsväsende

För många poliser är det tyvärr vardag att utsättas för hot, trakasserier och våld. Detsamma gäller även annan blåljuspersonal och andra anställda i rättsväsendet. Angrepp mot polis och annan blåljuspersonal utgör angrepp mot vår rättsordning. Detta måste på ett tydligare sätt speglas i vår lagstiftning med strängare straff för våld och hot mot blåljuspersonal. Det är nödvändigt att straffen för våld mot tjänsteman skärps så att straffskalan börjar på sex månaders fängelse. Kränkingsersättning ska även utgå i fler fall än idag när poliser är brottsoffer. Regeringen har lämnat förslag till riksdagen om ett bättre straffrättsligt skydd för blåljuspersonal men inte föreslagit skärpta straff i denna del. Sådana förändringar är dock angelägna och kan inte tillåtas dra ut på tiden.

Renodla polisens uppgifter

I dag har polisen ett för brett ansvarsområde vilket försvårar för myndigheten att fokusera på sina kärnuppgifter. Polisen bedriver i dag en betydande ärendehantering av så kallade polismyndighetsärenden. Det bidrar till att polisen har ett omfattande uppdrag som rör annat än det som brukar definieras som kärnverksamheten, det vill säga att förebygga, ingripa mot och utreda brott. Problemet är att polisen idag utför ett stort antal andra uppgifter som inte har med kärnverksamheten att göra. Det breda uppdraget leder till ett fokus- eller koncentrationsproblem oavsett resurstillskott.

En sådan uppgift som tar mycket tid i anspråk för poliser i ingripandeverksamheten är transporter av frihetsberövade. Våren 2017 beslutades att Kriminalvården skulle ta

över ansvaret för en stor del av transporter av frihetsberövade. Trots det får polisen dock fortfarande hantera transportärenden. Nyligen lämnade dessutom regeringen ett utkast på lagrådsremiss som innebär att polisen återigen ska ta en större del av ansvaret, något som kritiserats i Polismyndighetens remissvar. Detta är mycket bekymmersamt givet det faktum att vi har en situation där polisen är väldigt ansträngd redan nu med mycket stora problem med gängkriminalitet och skjutningar. Att då ålägga polisen att vara transportverksamhet kommer att ta både tid och kraft från det viktiga polisiära arbetet. Transporter av frihetsberövade bör som huvudregel inte utföras av polisen. Det finns därutöver en stor potential att ytterligare renodla polisverksamheten. Till exempel skulle hittegods och pass eventuellt kunna hanteras av någon annan än polisen. Det finns dessutom ett behov av att se över omhändertagandet av berusade personer. Polisens mångfasetterade uppdrag hämmar ett nödvändigt fokus på kärnverksamheten.

Riksdagen har vid ett flertal tillfällen tillkännagivit för regeringen att aktivt arbeta för att renodla polisens verksamhet. Givet den händelseutveckling vi ser idag är det högst angeläget att regeringen omgående återkommer till riksdagen med förslag på hur polisens verksamhet ytterligare ska renodlas.

Tydligare mål för polisen och resultatuppföljning

När få brott klaras upp och upptäcktsrisken är låg riskerar brottsligheten att öka och få fäste på allt fler platser. För att säkerställa kvaliteten i polisens utredningar och att fler brott blir utredda krävs bland annat att Polismyndigheten har tydliga och mätbara mål för sin verksamhet och att målen följs upp. Den diskussion som tidigare funnits om så kallad pinnjakt inom polisen får inte vara en ursäkt för att undvika ett målmedvetet och planerat arbete.

Möjlighet till deltidstjänstgöring som polis

Vid vissa tillfällen finns det särskilda behov av fler poliser i tjänst. Vi anser därför att man bör öka möjligheten att införa deltidanställd polis. Det kan till exempel handla om poliser som vill kombinera en annan anställning med att vara deltidspolis. Här bör räddningstjänsten kunna tjäna som förebild. Det största antalet anställda inom räddningstjänsten i Sverige utgörs av personer som har en deltidanställning. Det är fråga om personer som är fullt utbildade brandmän men som har ett annat yrke vid sidan av brandmannayrket. Dessa deltidsbrandmän tjänstgör när det föreligger behov av räddningstjänstinsatser.

På motsvarande sätt skulle fullt utbildade deltidspoliser – som tjänstgör som poliser vid behov – kunna fylla en viktig funktion. En ordning med deltidspoliser skulle kunna skapa förutsättningar att snabbt få tillgång till utbildad polis vid akuta behov. Fler deltidspoliser skulle också kunna vara ett sätt att se till att lands- och glesbygd kan få tillgång till fler poliser. Även om vissa orter har en jämförelsevis låg brottslighet så måste det kunna finnas tillgång till polis de gånger någonting allvarligt inträffar och brott faktiskt begås.

Svarstider hos Polismyndigheten

Det måste vara enkelt att komma i kontakt med polisen, oavsett var i landet man bor och på vilket sätt man väljer att kontakta polisen. Polisen måste vara tillgänglig. Människor förväntar sig modern kommunikation och rimliga svarstider. Alltför ofta går det lång tid innan allmänheten får ett svar när man kontaktar polisen. Åtgärder behöver vidtas för att säkerställa att det går att nå Polismyndigheten inom rimlig tid även vid icke akuta ärenden.

Polisens samlade trafikövervakande arbete

En god och säker trafikmiljö kräver inte bara ett bra vägnät. Det kräver också en bra efterlevnad av trafikregler. Alltför många utsätter idag sina medtrafikanter för livsfara eftersom man har valt att köra påverkade av alkohol eller andra droger. Det är en brottslighet som i huvudsak bara kan begränsas med regelbundna kontroller och en synlig polis på våra vägar. Kameror kan bidra med att beivra fortkörningar men inte rattfylleri. Många gånger upptäcks även annan typ av brottslighet vid polisens stickprovskontroller. Det trafikövervakande arbetet har minskat de sista åren. Därför bör det göras en översyn av polisens samlade trafikövervakande arbete. I detta arbete bör ingå en studie av hur detta arbete genomförs i andra jämförbara länder.

Kontrollen av den tunga lastbilstrafiken kräver en särskild yrkeskompetens. Bristande underhåll och undermåligt material i tunga fordon, ibland kombinerat med för långa körtider, innebär en stor fara på våra vägar. Alliansregeringen tog fram ett förändrat regelverk för att kunna förhindra att tung trafik skulle kunna fortsätta färdas när brister uppdragas. Kontrollen av dessa fordon kräver dock välutbildade trafikinspektörer. Många av de som har detta arbete går snart i pension och har inte ersatts i nödvändig omfattning. Polisen måste tillse att denna kompetens upprätthålls.

Vållande till annans död

Att uppsåtligt beröva någon annan livet är ett av de allvarligaste brotten i svensk straffrätt. Riksdagen fattar under hösten 2019 beslut om skärpta straff för mord där inriktningen är att en majoritet av morden ska föranleda lagens strängaste straff livstids fängelse. Den som däremot av oaktsamhet orsakar någon annans död döms idag för vållande till annans död till fängelse i högst två år. Ringa brott leder istället till böter och grovt brott till fängelse i lägst ett och högst sex år. Minimistraffet för grovt vållande till annans död höjdes 2010 från sex månader till ett års fängelse. Straffen har däremot inte skärpts sedan dess. Det finns en betydande diskrepans mellan straffen för uppsåtligt och oaktsamt orsakande av någon annans död som är problematisk. Denna är delvis motiverad bland annat mot bakgrund av att vållandebrotten i regel är mindre allvarliga än våldsbrotten trots att de innebär samma effekter. Det går dock inte att komma ifrån att vållande till annans död är ett mycket allvarligt brott. Vissa fall av vållande till annans död, exempelvis dödsolyckor orsakade av berusade bilförare, är extra allvarliga och bör därför få särskilt kännbara straff.

Allvarliga våldsbrott måste mot bakgrund av samhällsutvecklingen idag ses som betydligt allvarligare än tidigare vilket innebär att straffen för vållande till annans död på nytt bör ses över. Inriktningen bör vara att minimistraffet för brott av normalgraden höjs till sex månaders fängelse och att minimistraffet för grovt brott höjs till två år

fängelse. Även maxstraffen bör skärpas på motsvarande sätt. Det bör även övervägas om den särskilda straffskalan för ringa brott bör utgå.

Använd ordningsvakter i större utsträckning

Moderaterna är fast övertygade om att det i huvudsak är poliser som ska ha till uppgift att upprätthålla ordningen i samhället samt förebygga och utreda brott. Samhället kan dock inte fortsätta blunda för de säkerhets- och trygghetsproblem dagens polisbrist för med sig. Innan polisen är fullt återuppbyggd finns anledning att omedelbart börja använda sig av ordningsvakter för vissa uppgifter som poliser i nuläget utför. Det kan handla om trygghetsfrämjande arbete ute på gator och torg, för att störa kriminell aktivitet, men också tidskrävande sysslor, såsom transporter av frihetsberövade och omhändertagande av berusade personer. För att detta ska bli möjligt måste regelförändringar genomföras skyndsamt.

Ordningsvaktens möjlighet att arbeta i större områden och bättre utbildning

Moderaterna vill göra en översyn av lagen om ordningsvakter (LOV). Översynen ska skapa en tydlig möjlighet att ge ordningsvakter ett generellt förordnande att medverka till att upprätthålla allmän ordning inom ett större geografiskt område eller en hel kommun.

Syftet med lagändringen är att möjliggöra för kommuner att använda sig av ordningsvakter för att täcka upp för polisen i fråga om enklare uppgifter för att trygga ordningen inom kommunens område, i synnerhet patrullering på offentliga platser. I dag är det inte möjligt enligt LOV att förordna ordningsvakter för generella uppgifter inom större geografiska områden; det krävs antingen att det rör sig om en specifik verksamhet eller att uppgiften är begränsad till en viss plats. I vissa kommuner förekommer det mer allmänt hållna förordnanden medan andra kommuner, till exempel Stockholm, nekats sådana förordnanden. En lagändring är därför nödvändig. Polismyndigheten har efterfrågat en sådan lagändring och regeringen har aviserat att lagen ska ses över, men ännu har ingen utredning tillsatts.

Utredningen bör även se över ordningsvakternas utbildning och befogenheter och när de ska kunna användas.

Johan Forssell (M)

Magdalena Schröder (M)

Mikael Damsgaard (M)

Ellen Juntti (M)

Sten Bergheden (M)